

10. Quod si quis inde inferre velit, non fuisse futuram prædestinationem hominum, si status innocentiae durasset, ac proinde per se, ac simpliciter spectatam non esse ita convenientem, ut suavis ordo divinæ providentiæ et sapientiæ illum requirat. Respondetur, negando assumptum: Nam si status innocentiae duraturus fuisset, sine dubio aliqui homines in illo consequerentur vitam æternam. Et hoc probat ratio facta, quia hoc est per se conveniens, pertinetque maxime ad providentiam in omni statu. Pro illis autem, qui tunc salvarentur, etiam esset necessaria prædestinatio: quia non possent sine præscientia et æterna voluntate Dei salvari, et in his consistit prædestinatio. Quocirca si Deus per scientiam conditionatam præscisset, hominem in illo statu creatum non fuisse lapsurum, sed conservaturum illum pro sua posteritate, consequenter prævidisset plures modos vocandi et auxiliandi hominibus in illo statu quibus infallibiliter salvarentur, si eis tribuerentur: et aliquam multitudinem hominum ad gloriam efficaciter eligeret et illa media efficacia eis dare præordinaret. Nunc vero, quia talem scientiam de duratione illius status non habuit, prædestinationem suam post prævisum originale peccatum complevit, vel ordinavit. Et ita etiam probat ratio facta, supposita præscientia lapsus humanæ naturæ, fuisse per se convenientissimam præordinationem reparationis ejus, cum prædestinatione aliquorum, qui cum effectu ultimum fructum illius reparationis consequerentur. Constat igitur, prædestinationem hominum, vel angelorum, per se ac simpliciter spectatam convenientissimam esse et quodam modo necessariam, secundum congruentem rationem divinæ providentiæ, appellari posse.

11. *Solvuntur argumenta.*—Ad rationes ergo dubitandi patet solutio ex dictis. Non enim dicimus prædestinationem esse necessariam necessitate opposita libertati, sed, vel ex suppositione, quæ libertatem non tollat, sed potius illius usum supponat, vel solum secundum congruentiam. Neque esse æternum repugnat actui libero, quia respectus rationis, quo completur liber actus (nostro intelligendi modo) potest esse æternus, immutabilis enim est postquam semel existit, quod ad æternam durationem satis est. Ultima vero ratio probat necessitate congruentiæ non majorem: nam rationes rerum prout sunt in scientia Dei, ante decretum voluntatis non habent rationem prædestinationis, ut postea videbimus. Voluntas vero seu decretum efficax salvandi aliquos, non

est necessario conjunctum cum voluntate creandi aliquos necessitate simpliciter, sed solum necessitate congruentiæ.

CAPUT IV.

QUÆ RES PROPRIE PRÆDESTINARI DICANTUR.

1. Cum in Deo non sit actus immanens, nisi intellectus, vel voluntatis, constat ex dictis in capite secundo, prædestinationem esse aliquem ex his actibus, vel utrumque simul, quod statim in quirendum videbatur. Quia vero commune est actibus utriusque facultatis habere objectum, seu materiam circa quam versentur, a qua solent rationem suam et determinationem recipere: ideo commodius visum est prius exponere materiam, circa quam versatur prædestinatio, deinde quos actus circa materiam illam habeant voluntas et intellectus prædestinantis, ac inde tandem facilius definiatur, in quo actu prædestinatio sita sit et quæ sit veluti specifica ratio ejus: hanc enim solent accipere immanentes actus, saltem secundum nostrum intelligendi modum ex materia, circa quam versantur, et ex ratione sub qua in illam tendunt.

2. *Personæ divinæ non prædestinantur.*—*Materia prædestinationis creata.*—Porro cum dictum sit, prædestinare esse actum liberum Dei, plane consequitur, materiam prædestinationis non esse divinitatem ipsam, nec divinas personas, ut tales sunt, seu in ordine ad proprietates, vel notiones illis intime convenientes. Ratio est, quia hæc non conveniunt Deo libere, sed omnino necessario. Unde non conveniunt Deo per liberam voluntatem suam, sed per naturam: quæ autem prædestinantur, pendent ex libera voluntate Dei, nam hac ratione dicitur prædestinatio esse actus liber: ergo natura personæ, aut proprietates divinæ non prædestinantur. Unde Augustinus, tractatu 105, in Joannem, circa finem, de Christi prædestinatione edisserens: *Recte (inquit) dicitur non prædestinatus secundum id, quod est Verbum Dei, Deus apud Deum. Ut quid enim prædestinaretur, cum jam esset, quod erat sine initio, sine termino sempiternus? Illud enim prædestinatum erat, quod nondum erat, ut sic suo tempore fieret, quemadmodum ante omnia tempora prædestinatum erat, ut fieret.* Et ideo dixi, non prædestinari divinas personas, ut tales sunt, quia secundum naturam assumptam prædestinari possunt. Unde subdit ibidem Augustinus: *Quisquis Dei Filium prædestinatum*

*negat, hunc eundem filium hominis negat; et ob eandem causam dixi, non prædestinari personam divinam in ordine ad proprietates, vel notiones illi intime convenientes, quia in ordine ad extrinsecam naturam, aliquo modo id dici potest; ut, verbi gratia, Verbum esse prædestinatum, ut caro fieret. Quanquam ea denominatio magis directe cadat in humanitatem, quæ prædestinata est, ut Verbo uniretur, quam in Verbum ipsum. Propria ergo materia prædestinationis est res aliqua creata et in tempore futura, ut, in citato loco, Augustinus ait, et libro de Prædestinatione Sanctorum, cap. 10, dicens: *Prædestinatione novit Deus, quæ fuerat ipse factururus.**

3. *Rem dici prædestinatam dupliciter.*—Rursus sciendum est, duobus modis posse rem aliquam denominari prædestinatam: primo tantum in ordine ad esse, vel fieri: quomodo gloria, vel fides dici potest prædestinata, sicque intelligi potest illud Act. 4: *Convenerunt Herodes et Pilatus cum gentibus facere, quæ manus tua et concilium tuum decreverunt fieri.* Secundo vero modo dicitur una res prædestinata ad aliquid aliud præter suum esse, ut dicitur homo prædestinatus ad gratiam, vel gloriam; quomodo accipi potest illud, quod de sapientia Evangelicæ prædestinationis dicitur 1, Corinth. 2: *Quam prædestinavit Deus in gloriam nostram.* Ex his vero duobus, quæ in tali locutione includuntur sub prædestinatione, unum appellari solet objectum, aliud terminus prædestinationis. Res enim illa, quæ proprie et immediate prædestinari dicitur, objectum prædestinationis vocatur: effectus autem, vel finis ad quem dicitur prædestinari, appellatur terminus talis prædestinationis. Oportet tamen advertere, inter has duas res, in diversis sensibus, seu generibus causarum, posse intercedens quamdam reciprocaionem, seu denominationem mutuam; nam, dum una res prædestinatur ad aliquem terminum, etiam terminus ipse prædestinatur, ut sit, et in suo genere potest dici prædestinari cum habitudine ad rem aliam, cujus est finis. Ut, verbi gratia, homo dicitur prædestinatus ad visionem beatificam: visio autem ipsa dici potest prædestinata ad felicitatem hominis, id est, ut sit forma intrinsece beatificans hominem formaliter.

4. *Quæstionis solutio.*—Proprie tamen et secundum receptum usum loquendi, prædestinatio, de qua nunc loquimur, respicit tanquam objectum, in quod immediate cadit, personam aliquam, eamque denominat prædestinatam ad

aliquem terminum. Et ita, respondendo formaliter ad quæstionem propositam, dicendum est, solam personam creatam esse proprium objectum prædestinationis, de qua nunc loquimur, seu esse rem, quæ proprie prædestinari dicitur. Hoc maxime videtur pertinere ad usum vocis, et ideo satis probatur ex usu et modo loquendi theologorum. Potest autem reddi ratio ex his quæ notat D. Thomas, in dicto art. 1, quæst. 23. Nam prædestinatio proprie significat ordinationem efficacem alicujus in ultimum finem superantem naturam ejus. Nulla autem res proprie ordinatur in hujusmodi finem nisi persona creata, ergo. Major supponitur ex usu vocis et ex eo, quod ad naturalem finem naturaliter res tendit, nec indiget, ut ab alio transmittatur per peculiarem providentiam naturæ superadditam, quam prædestinatio significat vel requirit. Minor autem declarabitur in sequentibus punctis.

5. *Prima illatio.*—Nam hinc sequitur illam prædestinationis denominationem, qua res dicitur absolute prædestinari, utique ad esse, vel fieri, esse minus propriam et in rigore non esse illam, de qua nunc loquimur. Probatur, quia per hoc quod res ordinetur ad esse, vel fieri, non ordinatur ad aliquid quod superet naturam ejus: quia nihil magis postulat unamqueque naturam quam esse et consequenter etiam fieri. Propter quod dixit divus Thomas, in capit. 1, ad Roman. lect. 3. *Prædestinari nihil aliud est, quam ante in corde disponere quid sit de re aliqua faciendum. Potest autem aliquis de futura re, seu operatione disponere, uno modo quantum ad ipsam rei constitutionem. Sicut artifex disponit facere domum; alio modo quantum ad usum, vel gubernationem rei et ad hanc (inquit) secundam prædispositionem pertinet prædestinatio, non ad primam.* Ex quo primo concludit ea, quæ pertinent ad constitutionem rei ipsius non proprie prædestinari. Unde, cum nihil magis pertineat ad constitutionem rei quam existentia, non dicitur proprie res prædestinari propter solam ordinationem ad existendum. At vero cum res dicitur prædestinari absolute solum id dicitur ratione existentiae: non est ergo illa propria denominatio prædestinationis, prout nunc de illa loquimur. Quia vero negari non potest quin sit in Deo æterna rei præordinatio ad existendum, per absolutum decretum voluntatis suæ, cui in intellectu correspondet ratio æterna seu idea, per quam talis res in tempore sit, ideo nomen prædestinationis ad hujusmodi actum significandum extenditur. Ad tollendam autem ver-

borum ambiguitatem, in his rebus potius nomine prædestinationis quam prædestinationis utemur. Quod significavit Cajetanus 1. Cor. 2. Nam verba illa, *Quam prædestinavit, etc.*, exponit, id est, prædefiniit et in æterno suo decreto fieri proposuit.

6. *Secunda illatio.* — Secundo sequitur, propriam prædestinationem, de qua agimus, non esse accidentium, sed substantiarum, ac proinde solam substantiam proprie prædestinari: de accidentibus vero solum late dici prout omnis præfinitio prædestinatio dicitur. Ratio est, quia prædestinatio proprie dicitur de re, quæ ordinatur ad finem assequendum: consequi autem finem est proprium substantiæ, nam accidentia potius esse solent, vel media, aut instrumenta, per quæ substantia consequitur finem, vel ad summum esse solent ipsa formalis consecutio finis. Igitur prædestinari simpliciter convenit rei substantiali, non accidentibus. Item, quia licet accidentia ordinentur ad substantiam tanquam ad finem, cujus gratia fiunt, ideoque suo modo dici possint præordinari et prædefiniri propter talem finem, tamen ille finis non est supra naturam ipsorum accidentium, nam totum esse accidentium in tali habitudine intrinseca sibi et connaturali positum est, et ideo illa præordinatio non est proprie prædestinatio, prout de illa nunc agimus. Quod adeo verum est, ut in ipsis etiam accidentibus supernaturalibus verum habeat. Nam licet illa sint supernaturalia homini, tamen naturale illis est habere ordinem ad finem supernaturalem. Unde gratia non proprie prædestinatur ad gloriam, nam eo ipso quod prædefinitur ut sit, ordinatur ad gloriam ex natura sua; homo vero, cui tam gratia, quam gloria supernaturalis est, propriissime dicitur prædestinari ad gloriam per gratiam: est itaque prædestinatio proprie substantiarum, non accidentium.

7. *Tertia illatio.* — *Objectio.* — *Occurritur objectioni.* — Tertio ex dictis consequitur, non omnium substantiarum esse proprium prædestinari, sed rationalium, vel intellectualium tantum: nam inanimata, vel irrationalia non sunt objecta capacia prædestinationis, ut dict. quæst. 23, notavit divus Thomas, art. 4 ad 3. Et ratio est, quia substantiæ carentes intellectu non ordinantur ad beatitudinem, nec ad supernaturalem finem, cum illius non sint capaces. Dices; interdum ordinari substantiam inanimatam ad effectum superantem naturam ejus: ut, verbi gratia, aqua ad lavandum animam, etc., ergo poterit cum omni proprietate

dici aquam fuisse prædestinatam ab æterno ad lavandam animam in lege gratiæ, sicut etiam dici possunt Sacerdotes prædestinati ad consecrandum corpus Christi in lege nova. Respondet, verum quidem esse, hæc omnia esse ordinata a Deo ex æternitate per supernaturalem providentiam, non tamen per propriam prædestinationem, ut nunc de illa loquimur. Tum quia non est necesse illam providentiam descendere in singulis rebus ad singula individua, per specialem prædefinitionem, seu electionem, qualis in prædestinatione hominis intercedit, secundum doctrinam D. Thomæ, dict. quæst. 23, art. 6. Tum etiam, quia ordinatio ad supernaturalem effectum, non est tanquam ad ultimum finem talis rei, sed potius totum illud est quoddam medium ad beatitudinem hominum ordinatum. Prædestinatio autem proprie dicta, ut nunc de illa loquimur, dicitur ordinationem efficacem rei, quæ prædestinari dicitur, ad suum finem ultimum consequendum, et ideo non cadit nisi in substantiam intellectualem.

8. *Prædestinatio proprie cadit in personam, non vero in naturam.* — Quarto concluditur ex dictis, hujusmodi prædestinationem proprie cadere in solam personam, non vero in naturam ut sic, etiam si rationalis, vel intellectualis sit. In qua re duæ extremæ sententiæ notandæ sunt. Prima fuit Scoti 3, dist. 7, ubi sentit, Christi humanitatem, vel animam primo, ac præcipue fuisse prædestinatam ad excellentem beatitudinem et rationem illius fuisse etiam prædestinatam ad unionem hypostaticam. Secunda est aliquorum Thomistarum dicentium, naturam ut sic, seu humanitatem nullius prædestinationis esse capacem. Sed quoniam res hæc proprie spectat ad materiam de Incarnatione, et in 1 t., 3 p., disp. 50, sect. 3, tractata est, ideo breviter censeo, naturam, verbi gratia, humanitatem proprie prædestinari ad unionem hypostaticam. Nunc autem non de illa prædestinatione loquimur, sed de prædestinatione ad beatitudinem, et ideo ab illa naturam, ut naturam, excludimus. Natura enim per se non ordinatur ad beatitudinem, sed persona in illa subsistens. Quia beatitudo in operatione consistit: operatio autem proprie est suppositi, non naturæ, ut latius in citato loco.

9. Addidi vero in assertionem, hanc personam debere esse creatam, seu creabilem, quia persona divina (ut dixi) secundum se non est capax prædestinationis, cum per se et essentialiter beata sit. Quod est certissimum in propria

CAPUT V.

QUÆ RES CADANT SUB PRÆDESTINATIONE TANQUAM IPSIUS TERMINI.

natura, in extranea vero et assumpta videtur posse prædestinari. Et ita loquitur de Christo Augustinus in illo tractatu 105, in Joan., in fine, ubi exponens illa verba: *Clarifica me Pater claritate, quam habui priusquam mundus fieret, apud te*, illa exponit de claritate et honore Christi hominis, ut sic, quam in prædestinatione habuit ex æternitate. Aliqui tamen nolunt etiam hunc modum prædestinationis Christo tribuere, quia supposita assumptione humanitatis, tota gloria est illi connaturalis et res non dicitur prædestinari ad naturalem finem, seu proprietatem, sed ad supernaturalem. Quæ ratio probat quidem, hanc prædestinationem Christi esse superioris ordinis, et non esse omnino condistinctam ab illa, qua prædestinatus est Filius Dei naturalis, sed cum illa conjunctam: non tamen probat non esse veram prædestinationem. Est tamen alterius considerationis, ut citato loco tertiæ partis videri potest. Hic ergo solum agimus de prædestinatione personarum creaturarum.

10. *Angelos prædestinari.* — Loquor denique absolute de persona creata et non de humana, vel angelica, quia utraque est capax prædestinationis, ut D. Thomas supra ad 1 notavit: quia etiam angeli ordinantur ad supernaturalem beatitudinem. Solet tamen objici, quia (juxta Augustinum) non prædestinatur, nisi qui peccato, subjacet: nam ideo dixit Augustinus: *Prædestinationem esse propositum miserendi.* Angeli autem sancti nunquam subjacerunt peccato et qui peccaverunt, non prædestinantur. Propter quod aliqui distinguunt duplicem prædestinationem. Una est, quæ simpliciter ordinat ad bonum: et hanc dicunt habere locum in angelis. Alia est, quæ liberat a miseria peccati: quam dicunt esse propriam hominum. Ita fere Bonaventura in 1, dist. 40, circa litteram. Sed non est necessaria distinctio, simpliciter enim accidentalium est ad prædestinationem, quod persona fuerit in peccato, necne. Et illa verba: *Quod prædestinatio sit propositum miserendi*, apud Augustinum non reperiuntur, quamvis interdum declaret prædestinationem per verbum *liberandi*: sed loquitur de prædestinatione hominum, et ut divus Thomas advertit, de liberatione etiam per præservationem intelligi potest.

1. *Variae quæstiones.* — Diximus, materiam, circa quam prædestinatio versatur, duo comprehendere: scilicet personam, quæ prædestinatur, quæ vocatur objectum prædestinationis: et rem, seu bonum, ad quod prædestinatur, quod terminus ejusdem prædestinationis appellatur. Cum ergo in præcedente capite objectum prædestinationis explicuerimus, superest ut in præsentem de illius termino dicamus. De quo multa quæri solent, quæ hic breviter expedienda sunt: scilicet, an terminus prædestinationis esse possit malum culpæ, vel pænæ, vel solum aliquod bonum per se expectabile et an quodlibet bonum, vel solum illud, quod supernaturale est et inter supernaturalia, an sola beatitudo vel gratia, an vero alii actus boni possint sufficienter prædestinationem terminare.

2. *Prima assertio.* — *Malum culpæ non est terminus prædestinationis.* — Principio igitur pro certo statuendum est, malum culpæ non posse esse prædestinationis terminum: itaque Deus neminem ad malum culpæ prædestinat. Hoc est de fide, definitum in Concilio Arausicano 2, c. 25, sumiturque ex Tridentino, sess. 6, cap. 17, et late tractatur a Fulgentio, libro primo ad Monimum. Tradit etiam Augustinus, libro de Prædestinatione Sanctorum, capite decimo. Ubi hac ratione dicit præscientiam latius patere, quam prædestinationem: *Quia Deus solum ea prædestinat quæ ipse est factururus, præscit autem etiam quæ non est factururus, neque prædestinat, ut peccata.* Et hac ratione, libro quinto, de Civitate, capite nono ait: *Deum esse auctorem omnium potestatum, non vero omnium voluntatum.* Quia malarum voluntatum auctor non est, et consequenter nec illas prædestinat, nec per suam præscientiam facit quod futuræ sint, sed quia futuræ sunt, illas præscit, ut ibidem, capite decimo, subjungit. Ratio vero est, quia sive prædestinatio ad intellectum pertineat, sive ad voluntatem, certum est aliquo modo involvere voluntatem, ita ut Deus prædestinare non dicatur, nisi quæ simpliciter vult fieri. Deus autem non vult peccatum fieri, ergo nec prædestinat illud, ergo neque hominem, ut peccet, seu malum faciat: alioqui enim prædestinaret peccatum ipsum. Confirmatur, quia voluntas permissiva non satis est ad prædestinatio-